

Posudek školitele

Mgr. David Bohdálék je doktorandem oboru České dějiny na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích od akademického roku 2015/2016. Během předchozích let absolvoval bakalářské a následně magisterské studium jednooborové historie na téže fakultě. Dlouhodobý zájem o hospodářské dějiny jej přivedl ke studiu problematiky vývoje československého tužkárenského průmyslu. Již v průběhu tohoto studia se mu podařilo roku 2014 publikovat kapitolu *Koncern Koh-i-noor Hardtmuth v období 1939–1942* v kolektivní monografii *Období nesvobody*. Vývoj a proměny československé produkce kancelářských potřeb se proto také staly tématem jeho disertační práce.

Mgr. David Bohdálék vždy vzorně plnil své studijní i vědecké povinnosti. Vedle tří cizojazyčných doktorských kolokvií pořádaných Historickým ústavem FF JU se aktivně zúčastnil sedmi vědeckých odborných konferencí. Zmínit je nezbytné především konferenci *Joseph Hardtmuth – Architekt, vynálezce a podnikatel ve službách Liechtensteinů* uspořádanou v roce 2016 Národním technickým muzeem na zámku Lednice. Zde přednesl příspěvek *Odkaz Josepha Hardtmutha – tužkárenský koncern a jeho majitelé v první polovině 20. století*, který byl následně vydán jako kapitola v kolektivní monografii. Na podzim 2017 prezentoval nejnovější metodologické postupy uplatňované v západoevropské *business history* v příspěvku *Výzkum československého tužkárenství metodami business history*, který přednesl na *11. sjezdu českých historiků – Profesionální setkání historiček a historiků České republiky* konaném v Olomouci. V roce 2018 vystoupil s příspěvkem *Proměny exportní strategie koncernu Koh-i-noor Hardtmuth v období 1938–1948* na mezinárodní vědecké konferenci *Made in Czechoslovakia – invence ve službách československého zahraničního obchodu a průmyslové výroby v letech 1918–1992* pořádanou Národním technickým muzeem, Ústavem hospodářských a sociálních dějin FF UK, Historickým ústavem SAV a Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR. Dále se pravidelně (celkem třikrát) účastnil doktorských vědeckých konferencí pořádaných každoročně Filozofickou fakultou Univerzity Hradec Králové. Zde prezentoval dílčí výsledky svého výzkumu z dějin tužkárenství, které byly otištěny jako kapitoly kolektivní monografie.

Publikační činnost Mgr. Davida Bohdálka zahrnuje šest kapitol v rámci odborných monografií, které se týkaly problematiky tužkárenského průmyslu. Zmínit lze především kapitolu *Reklamní strategie v českobudějovickém tužkárenství v období 1938–1948* vydanou roku 2016 v monografii *Hospodářské dějiny Moravy a Slezska. Vybrané kapitoly z 20. století*. Autor zde představil doposud zcela opomenuté téma reklamy a marketingu na příkladu činnosti konkrétní firmy. Roku 2019 poté vyšla kapitola *Podniková rada pracujících v oborovém podniku Koh-i-noor Hardtmuth* v publikaci *České, slovenské a československé dějiny 20. století XIII*, která poukázala na jeden z projevů ekonomické reformy Oty Šika v tužkáreně Koh-i-noor Hardtmuth.

V průběhu své vědecké činnosti se zapojil do dvou týmových projektů GAJU *Reflexe války očima člověka raného novověku* a *Rozvoj doktorských studijních programů na FF JU – teoretické, metodické a ediční aspekty programů Historické vědy a Archeologie*. Samostatně podal úspěšně dvě žádosti o jednoletý grant GAJU. V letech 2016–2017 se jednalo o projekty – *Business history ve středoevropské historiografii – možnosti uplatnění konceptů zahraničních bádání při výzkumu československého tužkárenství* a dále *Reklamní činnost v socialistickém Československu v padesátých a šedesátých letech 20. století na příkladu českobudějovického tužkárenství*. V rámci těchto projektů uskutečnil tři krátkodobé studijní pobyty v zahraničí. V roce 2016 se navštívil Vídeň a v tamní *Universitäts Bibliothek – Universität Wien* studoval nejnovější metodologickou literaturu k *business history*, respektive *Unternehmensgeschichte*. Dále vycestoval do Norimberku, kde v *Stadtbibliothek Nürnberg* získal přístup k dostupné literatuře zabývající se německým tužkárenským průmyslem. Během druhého výzkumného projektu pobýval v *Jacob-und-Wilhelm-Grimm-Zentrum* na *Humboldt-Universität zu Berlin*. Zde se věnoval studiu publikací zabývajících se problematikou výzkumu reklamy a marketingu.

Poznatky získané v průběhu těchto studijních návštěv následně uplatnil při metodologickém ukotvení svého disertačního projektu.

V roce 2018 se zapojil do významného týmového projektu NAKI II *Hardtmuth: od uhlu k tužkářskému impériu*. V uvedeném grantu zpracovává problematiku vývoje firmy Koh-i-noor Hardtmuth ve dvacátém století. Průběžné výsledky prezentoval v září 2019 na workshopu, který organizovalo Národní technické muzeum. Odborný příspěvek nesl název – *Tužkářna Koh-i-noor Hardtmuth v období 1938–1968. Přeměna rodinného koncernu v socialistický národní podnik*. Celkové výsledky uvedeného výzkumu budou publikovány v monografii, která vyjde během roku 2022.

Mgr. David Bohdálka odevzdal v roce 2019 disertační práci s názvem *Československý tužkářenský průmysl v centrálně řízeném hospodářství 1948–1968*, ve které se zabýval vývojem dodnes významného exportního odvětví československého, respektive českého hospodářství.

Analýza se soustředila především na proměnu celého odvětví v centrálně řízené ekonomice. Pod vlivem metodologických konceptů západoevropské *business history* (přístupy Alfreda DuPont Chandlera či Pera H. Hansena) rozdělil svůj výzkum do tří hlavních částí. První se zaměřila na proměnu manažerských strategií po nástupu socialistického hospodářství. Kromě rozboru konkrétních přístupů uplatněných vedoucími představiteli jednotlivých podniků se autor zaměřil také na vlivy politicko-ekonomických událostí. Jednalo se především o monopolizaci zahraničního obchodu či reformy Kutra Rozsypala a Oty Šika. Velmi kladně lze hodnotit plastické propojení konkrétních strategií jednotlivých manažerů s ekonomicko-technologickým vývojem tužkářenského odvětví.

Druhý výzkumný modul navázal analýzou reklamních metod a jejich proměnami v časovém úseku 1938–1968. Autor zhodnotil především účinnost používaných reklamních metod a jejich zásadní změnu po roce 1948. Cenná zjištění se týkala vzájemného vztahu výrobních podniků s exportními organizacemi a jejich dopadu na úroveň propagačních kampaní v zahraničí. Tomuto důležitému tématu se česká historiografie doposud téměř nevěnovala, takže práce předkládá nové hypotézy a následné závěry.

Třetí úsek disertační práce se zaměřil na soubor problémů, které přinesly československému tužkářství rozsáhlé známkoprávní spory s rodinou von Hardtmuth. Autor se zde vedle zachycení počátků, průběhu a výsledků těchto událostí soustředil také na proměnu obrazu bývalých majitelů koncernu Koh-i-noor Hardtmuth v očích veřejnosti. Získané poznatky dokázal doktorand objektivně zhodnotit a zasadit do vývoje tužkářenského odvětví.

V závěrečném shrnutí autor sumarizoval získané poznatky z rozboru manažerských a reklamních strategií, které doplnil kvantitativní analýzou ekonomického vývoje československého tužkářství. Zde je nutné především ocenit komparativní pojetí při hodnocení jednotlivých podniků či hospodářských ukazatelů. Disertační práce Mgr. Davida Bohdálky představuje významný příspěvek hospodářským dějinám druhé poloviny 20. století. Z tohoto důvodu se domnívám, že po zapracování dílčích připomínek a určité strukturální úpravě je práce vhodná k publikování.

Uvedenou práci rozhodně nelze považovat za plagiát, protože předložila naprosto originální závěry dlouhodobého bádání.

Předloženou práci doporučuji k obhajobě.

V Třeboni 2. 2. 2020

doc. PhDr. Josef Grulich, Ph.D.